

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет культури і мистецтв**

Кафедра культурології

**ІНТЕРНЕТ-ЗМІ У КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ
КУЛЬТУРИ**

Кваліфікаційна робота (проект)

на здобуття ступеня вищої освіти «Магістр»

Виконала: здобувачка 2 курсу, 13-
211М групи
Спеціальності 034 Культурологія
Освітньо-професійної (наукової)
програми Культурологія
Баран Вікторія Віталіївна

Керівник: докторка педагогічних наук,
доцентка, Лимаренко Л. І.

Рецензент: директор Херсонського
обласного центру народної творчості,
Капелюшник В. В.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. Теоретичні аспекти розвитку ЗМІ	5
1.1. Аналіз джерельної бази дослідження.....	5
1.2. Сучасні ЗМІ та їх класифікації.....	10
РОЗДІЛ 2. Інтернет-ЗМІ у сучасній вітчизняній культурі	20
2.1. Інтернет-ЗМІ як соціокультурний феномен сучасності.....	20
2.2. Інтернет-видання Херсонщини як джерело культурної просвіти.....	29
ВИСНОВКИ	40
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	42

ВСТУП

Актуальність дослідження. В умовах функціонування глобального інформаційного простору засоби масової інформації виступають головним інструментом пізнання сучасного світу, забезпечують можливість отримання оперативної й актуальної інформації, безперервного спілкування і можуть гарантувати професійну освіту й виховання, відповідно до умов сьогодення.

Динамічні зміни, які відбулися в системі засобів масової інформації були зумовлені прогресивним розвитком комп'ютерних технологій та Інтернету. Невід'ємною інформаційно-комунікативною структурою ЗМІ стали саме інтернет-ЗМІ, бурхливий розвиток яких припав на останні десятиліття.

Питання розвитку сучасних засобів масової інформації, а саме інтернет-ЗМІ знаходяться в колі інтересів науковців М. Чабаненко, О. Гарматій, К. Василенко, І. Тонкіх, О. Каплій, Л. Соломенко та інших.

Оскільки інтернет-видання є новим видом ЗМІ, що стрімко розвивається, вітчизняний досвід їх функціонування, законодавчої сфери динамічно оновлюється та постійно збагачується.

Характерною рисою Інтернет-ЗМІ як соціокультурного феномену сучасності є їх яскраво виражені та інформаційно насичені матеріали на актуальну тематику в будь-якій сфері, і в культурній, також. Вони, беззаперечно, виступають одним з найбільш ефективних засобів формування громадської думки та побудови моральних пріоритетів, які відповідають проблемам сьогодення.

Вищезазначене зумовило вибір теми дослідження: **«Інтернет-ЗМІ у контексті сучасної української культури»**.

Мета роботи – розглянути інтернет-ЗМІ у контексті сучасної української культури.

У роботі ставляться та вирішуються такі **завдання**:

- здійснити аналіз джерельної бази дослідження;
- охарактеризувати сучасні ЗМІ та їх класифікації;
- окреслити інтернет-ЗМІ як соціокультурний феномен сучасності;
- проаналізувати інтернет-видання Херсонщини як джерело культурної просвіти.

Об'єктом кваліфікаційної роботи є засоби масової інформації як соціокультурний феномен.

Предмет дослідження – інтернет-ЗМІ в контексті сучасної української культури.

Методи дослідження. У ході нашого дослідження були використані методи аналізу відкритих наукових джерел та класифікації на основі вже виконаних наукових досліджень, інтернет-ресурсів.

Наукова новизна одержаних результатів – визначення ролі інтернет-ЗМІ Херсонщини в культурній просвіті населення в умовах воєнного стану.

Практичне значення одержаних результатів – можливість наукового використання результатів дослідження під час фахової підготовки майбутніх культурологів.

Апробація результатів дослідження. Результати кваліфікаційної роботи були заслухані на засіданні кафедри культурології ХДУ, викладені у науковій статті й оприлюднені в електронному альманасі «Магістерські студії» (Випуск XXIII).

Структура дослідження. Робота складається зі вступу, двох розділів, чотирьох підрозділів, висновків, списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ЗМІ

1.1. Аналіз джерельної бази дослідження

31 березня 2023 року набув чинності Закон України «Про медіа». У зв'язку з цим, звичний нам термін «засоби масової інформації або ЗМІ» ніби відійшов на другий план, хоча не став менш уживаним у професійному словообігу представників медіа. Термін «ЗМІ» також лишився через правові норми, вписані в підзаконні акти, на зміну яких нашій країні потрібен певний час.

У вищезазначеному Законі дається визначення таких понять, як:

- «медіа (засіб масової інформації) – засіб поширення масової інформації у будь-якій формі, який періодично чи регулярно виходить у світ під редакційним контролем та постійною назвою як індивідуалізуючою ознакою;
- друковане медіа – медіа, що здійснює поширення інформації у текстовій чи візуальній формі на друкованих носіях, однотипно оформлене, виходить у світ через певні проміжки часу упродовж року – у міру настання відповідного періоду або накопичення матеріалу;
- онлайн-медіа – медіа, що регулярно поширює інформацію у текстовій, аудіо-, аудіовізуальній чи іншій формі в електронному (цифровому) вигляді за допомогою мережі Інтернет на власному веб-сайті, крім медіа, які віднесені цим Законом до аудіовізуальних медіа» [10].

Згідно названого Закону, «аудіовізуальне медіа – медіа-сервіс, основним призначенням якого або відокремленої частини якого є надання загальній аудиторії доступу до програм, що здійснюється з інформаційною, розважальною чи навчальною метою під редакційним

контролем суб'єкта у сфері медіа за допомогою електронних комунікаційних мереж, а саме: телевізійне мовлення (лінійний аудіовізуальний медіа-сервіс) або аудіовізуальний медіа-сервіс на замовлення (нелінійний аудіовізуальний медіа-сервіс); радіомовлення (лінійний аудіомедіа-сервіс) або аудіальний медіа-сервіс на замовлення (нелінійний аудіомедіа-сервіс)» [10].

Одним із нововведень Закону «Про медіа» стало те, що Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення тепер уповноважена здійснювати контроль за дотриманням законодавства відповідними суб'єктами, таким чином, відбулося впровадження системного регулювання онлайн-медіа. Це наблизило вітчизняний медійний простір до європейських стандартів.

Ухвалення законопроекту про медіа стало вирішенням нагальної потреби правового урегулювання діяльності медіаринку, адже до 2023 року в Україні щодо засобів масової інформації діяли закони 1990-х років, які вже не відповідали реаліям сьогодення.

Станом на 1 вересня 2023 року, відповідно до нового закону, до переліку зареєстрованих суб'єктів у галузі медіа Національна рада внесла 71 друковане видання (32 газети, 29 журналів, сім збірників, три бюлетені). Територія їх розповсюдження – Україна та зарубіжжя, а мови публікації – українська, англійська, німецька, французька, румунська. Також було зареєстровано 19 вітчизняних наукових видань. І до вже зареєстрованих онлайн-медіа Національна рада додала ще 11 сервісів, серед яких інформаційні агентства, інформаційний сайт, інформаційні онлайн-медіа, новинний сайт та інтернет-видання [24].

Слід зазначити, що відповідно до Статті 4 Закону «Про медіа» наразі «...законодавство у сфері медіа складається з Конституції України, цього Закону, законів України «Про електронні комунікації», «Про забезпечення функціонування української мови як державної», «Про кінематографію», «Про рекламу», «Про суспільні медіа України»,

«Про інформацію», «Про систему іномовлення України», «Про державну підтримку медіа, гарантії професійної діяльності та соціальний захист журналіста», інших законів України, що регулюють діяльність у сфері медіа» [10].

А. Рижанова у своєму науковому доробку визначає засоби масової інформації як «...соціальний інститут, що забезпечує зміцнення доцентрових, інтеграційних процесів, формування та розвиток менталітету соціуму шляхом поширення інформації (зокрема соціальних цінностей, знань, норм поведінки) в масовому масштабі; виникає на певному ступені філогенезу, коли реалізація соціальних зв'язків лише через безпосереднє міжособистісне спілкування гальмує динаміку культури суспільства» [31, с. 353].

Як зазначає В. Володовська, голова Лабораторії цифрової безпеки, «...до онлайн-медіа закон в першу чергу відносить онлайн-пресу, тобто медіа, які в основному поширюють текстовий контент, але можуть також мати окремі публікації з відео-контентом, наприклад, записи інтерв'ю. Як і для будь-якого медіа, ключовими ознаками онлайн-медіа є поширення інформації для необмеженого кола осіб, наявність редакційного контролю, визначена періодичність чи регулярність публікацій, постійна назва, яка індивідуалізує це медіа» [4].

А. Сікорський пропонує авторське таке визначення поняття «...засобу масової інформації як юридичної особи (організації), діяльність якої спрямована на виробництво і швидкісну передачу інформаційної продукції публічного характеру для необмеженої кількості споживачів, яка функціонує шляхом створення та розповсюдження будь-яким законним способом донесення інформації до споживачів (аудиторії)» [33, с. 131].

І. Литовченко наголошує, що «...сьогодні засоби масової інформації характеризуються широким розповсюдженням, доступністю і здатністю задовольняти різноманітні інформаційні потреби членів

суспільства, що значно розширює сферу їх впливу. Важлива роль засобів масової інформації полягає у їх здатності до швидкого реагування на актуальні явища та процеси, що відбуваються в суспільстві, а також трансляції в суспільстві ідей, норм та цінностей. Основними елементами інституту засобів масової інформації є преса, видавництва, телебачення, кінематограф, радіо, інформаційні агентства, служби зв'язку з громадськістю і пресою, рекламні агентства, глобальна мережа Інтернет тощо. Всім цим елементам притаманні певні якості, що їх об'єднують, а саме: звернення до масової аудиторії; доступність багатьом; корпоративний зміст виробництва; розповсюдження інформації та ін.» [16, с. 37].

Зазначимо, що перше використання терміну «засоби масової інформації» в офіційних документах відбулося у 1946 році. Його було внесено до преамбули статуту ООН з питань освіти, науки та культури.

На пострадянському просторі поняття «ЗМІ» з'явилося в 1970-х роках як переклад французького виразу «Moyens d'information de masse», хоча у Франції цей вираз практично перестали використовувати в другій половині 1960-х років [9].

Засоби масової інформації, тобто засоби одночасної передачі інформації групі людей, також прийнято називати мас-медіа (від англійського «mass media»).

О. Савченко підкреслює, що «мас-медіа – це особлива соціальна система, призначена для регулярного виробництва, тиражування і розповсюдження інформації в суспільстві. ЗМІ здійснюють систематичне генерування та трансляцію повідомлень в аудіовізуальній формі через друковані видання, радіо, телебачення, кіно, Інтернет з метою організаційного, економічного і політичного впливу на оцінки, думки й поведінку людей» [9].

Поява нових способів збирання, зберігання й передавання інформації зумовила розвиток ЗМІ та поступову зміну їх

соціокультурних функцій. А виникнення і поширення таких технологічних інновацій як друкарський верстат, телеграф, телефон, персональний комп'ютер, супутникові системи зв'язку викликало появу нових типів медіа, з унікальними можливостями інтеграції в собі усіх попередніх досягнень.

М. Чабаненко у своїй науковій праці визначає інтернет-видання «...як розміщений в інтернеті засіб масової інформації та комунікації, що є в основі тотожним за своєю внутрішньою структурою й організацією функціонування періодичному друкованому виданню електронним (комп'ютерним) виданням, у якому може застосовуватись мультимедійність, гіпертекстові посилання й інтерактивні форми роботи з аудиторією і на сторінках якого з певною регулярністю розміщуються розраховані на масову аудиторію суспільно значущі медіаповідомлення, підготовлені відповідно до стандартів журналістики» [43].

Науковець О. Саєнко наголошує, що «...інтернет-ЗМІ – це регулярно обновлюваний інформаційний сайт, який ставить своїм завданням виконувати функцію засобу масової інформації (ЗМІ) і користується певною популярністю і авторитетом, тобто має постійну аудиторію. Інтернет-ЗМІ представляють собою установи, створені для відкритої, публічної передачі за допомогою спеціального технічного інструментарію різноманітних відомостей будь-яким особам»[32, с. 304].

Як зазначає дослідник, інтернет-ЗМІ можна вважати окремою системою з такими складовими елементами як зміст, форми, властивості, методи та певними рівнями організації цієї системи відповідно до місця її локалізації (у країні, в регіоні, на виробництві). Також О.Саєнко виділяє таку особливість інтернет-ЗМІ як публічність і визначає її як «...необмежене коло користувачів, наявність спеціальних технічних приладів, апаратури, постійна зміна кількісного складу аудиторії залежно від виявленого інтересу до тієї чи іншої передачі повідомленням або статті» [32, с. 304].

С. Яременко, Д. Бабій у своєму науковому доробку наголошують, що розвиток засобів масової комунікації в мережі Інтернет спричинив суспільні зміни, а саме – в способі мислення людей. На думку дослідників, «...вплив мережі Інтернет на громадськість зумовлюється такими функціональними завданнями:

1) відображення, фіксація, моделювання дійсності, тобто подій, фактів, соціальних відносин, а остаточним продуктом є інформація про цю дійсність;

2) зміна соціальної реальності й управління нею, утвердження, підтримання і трансляція ціннісних, нормативних орієнтирів суспільства, контроль за реалізацією управлінських рішень, регулювання соціальних відносин» [47, с. 71].

Проаналізувавши джерельну базу дослідження, вважаємо за доречне охарактеризувати сучасні ЗМІ та їх класифікації.

1.2. Сучасні ЗМІ та їх класифікації

Слід зазначити, що сучасні засоби інформації мають величезний вплив на свідомість і дії людини. З одного боку, ЗМІ публікують інформацію, яка викликає інтерес аудиторії. З іншого боку, вони поширюють різноманітні цінності та стереотипи, формують громадську думку, стають основним засобом зміни суспільної свідомості. Зараз інформація проникла в усі сфери сучасного життя. Для більшості людей Інтернет, телебачення, радіо та газети стали найважливішим засобом спілкування із зовнішнім світом.

Доведено, що інколи ЗМІ привертають увагу суспільства до певних проблем і створюють штучну релевантність цих тем, навіть коли вони далекі від реальних потреб аудиторії. Таким чином, засоби масової інформації можуть цілеспрямовано конструювати питання та їх

важливість для формування громадської думки в тому напрямку, який їх цікавить. ЗМІ визначають, про яку подію повідомляється першою, приділяючи їй особливу увагу та виділяючи її серед інших подій.

Засоби масової інформації стали одним із компонентів соціально-психологічного середовища сучасної людини і відіграють важливу роль у формуванні її світогляду і суспільних ціннісних орієнтацій кожної особистості. Їм належать лідерські позиції в ідеологічному впливі як на суспільство, загалом, так і на окремих людей, зокрема. ЗМІ стали основним засобом розповсюдження культурних досягнень і активно впливають на сприйняття чи неприйняття суспільством певних культурних цінностей.

Протягом останніх десятиліть медіа стали найпопулярнішою формою міжкультурної комунікації між людьми та духовним і матеріальним досвідом історії, націй і поколінь. Вони стимулюють колосальне збільшення та розширення інформаційних кордонів, порівняно з традиційними формами міжкультурної комунікації.

Окрім незаперечної користі, діяльність ЗМІ має і певні негативні наслідки, наприклад, заміна справжніх соціальних і духовних цінностей – синтетичними, які цілком залежать від світогляду творців теле- та радіопрограм, онлайн провайдерів.

Також ЗМІ впливають на поділ культурних цінностей, в залежності від потреб певної соціальної групи. Так сучасні мас-медіа відображають зміни, які відбуваються в сфері ціннісної чи ідеологічної орієнтації суспільства. Але водночас вони є відображенням і первоначалом цих змін і провокують створення нових цінностей.

Таким чином, засоби масової інформації виконують конкретні функції щодо власної аудиторії. Серед них можемо виділити такі:

- інформативна функція (інформування громадян про найважливіші події);

- освітня функція (доповнює діяльність навчальних закладів);
- функція критики й контролю (її реалізація спирається на громадську думку і закон);
- інтегративна функція (сприяє згуртуванню суспільних інтересів, виступає умовою для формування опозиції);
- функція мобілізації (спонукає людей до певних політичних дій або свідомої бездіяльності);
- функція інновації (виявляється в ініціюванні змін, через постановку перед владою і громадськістю важливих проблем);
- оперативна функція (швидке надання певної інформації споживачу);
- функція формування громадської думки з ключових питань суспільного життя;
- функція зворотного зв'язку;
- футурологічна функція (визначення перспективи на майбутнє).

Характерними рисами сучасних ЗМІ є:

- їх публічність, яка виражається в необмеженій і неперсоніфікованій кількості споживачів;
- наявність спеціальних технічних засобів, які забезпечують безперервну комунікацію з аудиторією;
- непряма взаємодія комунікаційних партнерів, яка розділена в часі та просторі ;

- непостійність аудиторії, яка може змінюватися в залежності від змісту інформації;
- переважна односпрямованість впливу від комунікатора до реципієнта.

Ще одним важливим аспектом діяльності сучасних ЗМІ є дотримання ними етичних стандартів, згідно з якими, вони мають надавати суспільству точну, правдиву й неупереджену інформацію.

Медіа-професіонали мають етичні зобов'язання перед суспільством, враховуючи їх діяльність як репортерів, кореспондентів, ведучих або власників медіакомпаній. Роль засобів масової інформації сьогодні залежить від комерціалізації та різноманітності медіа-суб'єктів, включаючи державні та незалежні ЗМІ, корпоративні ЗМІ, медіакомпанії тощо. Усі вони повинні дотримуватися етичних зобов'язань, тому більшість медіакомпаній, онлайн-платформ, професійних асоціацій та інших організацій створили кодекси етики для журналістів.

У світі прийнято понад 400 кодексів етики для журналістів, багато з яких є доступними в базі даних сайту «Accountable Journalism». Універсальним документом з етики в журналістиці вважається Декларація принципів поведінки, ухвалена Міжнародною федерацією журналістів (МФЖ) 1954 року. Згідно з нею, основні цінності журналістики – це незалежність, правдивість і мінімізація шкоди [7].

Ще одним впливовим кодексом етики для журналістів є кодекс, прийнятий у 2014 році Американським об'єднанням професійних журналістів SPJ – Society of Professional Journalists. У ньому зазначено, що «...етичний журналіст повинен діяти добросовісно», а сам кодекс містить чотири основні принципи, які закликають журналістів:

- шукати істину й повідомляти про неї;
- мінімізувати шкоду;

- діяти незалежно;
- бути підзвітним і «прозорим».

Кодекс етики SPJ закликає журналістів здійснювати свою професійну діяльність з урахуванням найвищих етичних стандартів і детально розкриває кожен принцип роботи, викладаючи до кожного з них методичні вказівки. Ці принципи можна застосовувати, як до традиційної журналістики, так і до сучасних форм соціальних медіа, наприклад, Facebook, YouTube, Instagram, Twitter і LinkedIn [7].

Журналістська етика – це набір правил і норм поведінки, яких мають дотримуватися всі, хто збирає, опрацьовує та поширює масову інформацію. Вітчизняна медіа-спільнота не залишається осторонь вирішення питань журналістської етики, тому 12 грудня 2013 року на пленумі Національної спілки журналістів України було затверджено Кодекс, при розробці якого було враховано деякі аналоги з західних країн. Основою 19 статей Кодексу стали права та свободи людини, що задокументовані у міжнародних документах [20].

Як наголошує А. Сікорський, «...у сучасних суспільствах саме через ЗМІ, зокрема через новини, людина долучається до події, яка просто не може її оминути. Преса, радіо, телебачення діють не лише як засоби, від яких події зберігають відносну незалежність, а і як сама умова їх існування. При цьому можуть відбуватися важливі події, про які ніхто не знає, оскільки їх не показували по телебаченню» [33, с. 131].

На думку науковця, на жаль, громадськість стає більш чутливою до різного роду маніпулятивних впливів. Це відбувається через заміну соціальної взаємодії, живого спілкування та безпосередньої участі в суспільно важливих процесах на опосередковану участь і штучну комунікацію через засоби масової інформації [33, с. 131].

І. Парубчак у своїй науковій розвідці звертає увагу на те, що «...у світовій цивілізації відбувається інформаційна революція, обумовлена

вибуховим розвитком інформаційних і телекомунікаційних технологій. Сучасні засоби масової інформації створюють своєрідний глобальний інформаційний простір, не розділений національними межами. Цей аспект дуже важливий, оскільки забезпечує розширену форму людської комунікації, будучи нетрадиційним інститутом прямого зв'язку з громадськістю» [29].

Цікавою є наукова розвідка Л. Соломенко щодо впливу сучасних засобів масової інформації на мовленнєву культуру аудиторії, особливо появи великої кількості англіцизмів. Це, на думку науковців, зумовлено таким культурологічним та соціальним явищем, як мовна мода. Іншомовні слова стали невід'ємною частиною сучасного медійного простору. «Наприклад, типовими для інформаційно-аналітичних програм провідних українських загальнонаціональних каналів телебачення є такі іноземні запозичення, як: фейкові новини, ньюсмейкер, мем, ентертейтмент, блеклист, паркінг, коворкінг, драйв, девелопер, мейнстрим, кешбек, лізинг, стартап, кластер, бебі-бум, дедлайн та інші» [34, с. 44].

Але іноземні запозичення не представлені в культурному кодї українців, тому не можуть викликати у наших співвітчизників ніяких асоціативних образів. Вони не відображають повною мірою спосіб сприйняття світу, ставлення до нього, систему цінностей. Натомість використання українських слів викликає цілий ряд асоціативних образів, які зафіксовані в колективному культурному кодї, притаманному свідомості носія української культури; спрацьовують культурні стереотипи.

Л. Соломенко доводить, що сучасні засоби масової інформації здійснюють суттєвий вплив на мовленнєву культуру особистості саме через способи їх використання та виражальну силу. Традиційні та нові медіа транслюють і поширюють характерні для сучасного суспільства взірці мовленнєвої поведінки. ЗМІ, публікуючи матеріали на

різнопланову соціальну, культурну, політичну, економічну тематику, тим самим охоплюють різноманітні сфери життєдіяльності людини, викликаючи інтерес до мовленнєвої передачі інформації [34].

Науковиця наголошує, що «...незважаючи на наявність негативних факторів впливу традиційних медіа на масову мовленнєву культуру, зумовлених змінами їх системи та функцій унаслідок глобалізаційних процесів, що проявляється в появі величезної кількості лексичних запозичень, спрощеннях мови, з одного боку, і поширенні специфічних регіональних практик (говірок, діалекту, соціолекту) – з іншого, безумовно, є і позитивний досвід поширення медійного тексту, що характеризується високим рівнем мовленнєвої поведінки. Важливо для підвищення рівня масової мовленнєвої культури, на нашу думку, підтримувати високий рівень культури мовлення засобів масової інформації» [34, с. 4].

Щодо класифікацій сучасних засобів масової інформації, то найбільш розгорнуту класифікацію надає О. Каплій. Основним критерієм для поділу є форма подання друкованої, аудіовізуальної чи інформації з мережі Інтернет.

Таким чином, науковець поділяє ЗМІ на: друковані, аудіовізуальні та електронні ЗМІ [15, с. 35].

Друковані ЗМІ, в свою чергу, мають свої підвиди. Так, за сферою розповсюдження розрізняють:

- зарубіжні;
- загальнодержавні або регіональні;
- місцеві.

За видом видання друковані ЗМІ поділяються на: газети, журнали, збірники, бюлетені, альманахи, календарі, дайджести тощо.

Відповідно до можливості публікації нормативно-правових актів органів державної влади України та місцевого самоврядування виділяють:

- офіційні ЗМІ;
- неофіційні ЗМІ.

За статусом видання друковані ЗМІ можуть бути:

- вітчизняні (засновник або всі співзасновники є фізичними або юридичними особами-резидентами);
- спільні (хоча б один із співзасновників є іноземною фізичною або юридичною особою).

Також поділяються друковані ЗМІ за тематичною спрямованістю або цільовим призначенням: загальнополітичне, з питань економіки і бізнесу, виробничо-практичне, наукове, науково-популярне, науково-виробниче, літературно-художнє, спортивне, навчальне, довідкове, з питань мистецтва, юридичне, для дозвілля, медичне, релігійне, екологічне, туристичне, інформаційне тощо. Відповідно до категорії читачів визначають ті верстви населення, на які розраховані друковані ЗМІ: усе населення, дорослі, молодь, діти, чоловіки, жінки, інваліди, студенти, працівники певної галузі, науковці, педагоги тощо.

За періодичністю виходу друковані ЗМІ класифікуються як: ранкові або вечірні, щоденні, щотижневі, щомісячні, та видання, які виходять за спеціальними нагодами. Також друковані видання поділяються на масові та соціальні.

До *аудіовізуальних* засобів масової інформації належать телебачення і радіомовлення.

Телебачення О. Каплій класифікує за такими критеріями:

- 1) за способом трансляції (ефірне, супутникове, кабельне, проводове, багатоканальне);

- 2) за охопленням аудиторії (загальнонаціональне, міждержавне, регіональне, місцеве);
- 3) за спеціалізацією програм;
- 4) за фінансуванням;
- 5) за комунікативною моделлю віщання (монологічне, діалогічне, інтеракційне) тощо [15].

За критерієм засновників ЗМІ їх поділяють на: державні, комунальні, приватні, партійні, громадські (неприбуткові) та суспільні ЗМІ.

Щодо інформації з мережі Інтернет, то О. Каплій наголошує, що інтернет-ЗМІ поєднують властивості і функції всіх традиційних мас-медіа, а саме: комунікаційну, інформаційну, мобілізаційну, інтеграційну і навіть рекреаційну функції.

Інтернет-видання можуть виступати як електронна версія друкованого видання і саме як мережеві ЗМІ без друкованого аналогу.

За змістовим наповненням інтернет-ЗМІ можна умовно поділити на:

- новинні;
- коментарійні;
- змішані.

А за формою власності – на:

- державні;
- медійні;
- незалежні;
- ЗМІ, які належать політичним групам або бізнес-структурам.

Як зазначає А. Каверіна, розвиток засобів масової інформації завжди супроводжувався або навіть залежав від розвитку технологій – розробки друкарського верстата та поширення популярних газет, винаходу радіохвиль, функціонування електронного обладнання тощо. Логічно, нові ЗМІ поступово з'являються на медійній сцені, але не замінюють своїх попередників, а доповнюють їх, охоплюючи різні інформаційні поля.

Одним із переломних моментів у розвитку засобів масової інформації є поява Інтернету, який завдяки своїм функціональним характеристикам став основою інформаційного суспільства. Таким чином, засоби масової інформації, які функціонували до їх появи, сьогодні об'єднані у велику групу традиційних засобів масової інформації, до яких належать друковані ЗМІ, радіо та телебачення.

Дослідниця О. Савченко у структурі мас-медіа виділяє традиційні медіа, серед яких: друковані газети і журнали, радіо, телебачення і кіно; і нові, які для розповсюдження інформації використовують сучасні технології. Серед них виділяють супутникове і кабельне телебачення, мережеві портали, веб-сайти, PDF-видання тощо [9].

У сучасному інформаційному полі також класифікують засоби масової інформації на:

- інформаційні агентства;
- друковані засоби масової інформації (газети, журнали, бюлетені тощо);
- електронні засоби масової інформації (радіо, телебачення);
- інтернет-видання (електронні видання, веб-сторінки і сайти, інтернет-версії газет, журналів);
- кабельні оператори [1].

Л. Маковецька та О. Дідух у своїй науковій статті також вказують, що основним критерієм для класифікації засобів масової інформації є форма її подання, тому поділяють ЗМІ на: друковані, аудіовізуальні та електронні [18].

Отже, охарактеризувавши сучасні засоби масової інформації та надавши їх класифікації, у другому розділі ми розглянемо саме інтернет-ЗМІ як соціокультурний феномен сучасності.

РОЗДІЛ 2. ІНТЕРНЕТ-ЗМІ У СУЧАСНІЙ ВІТЧИЗНЯНІЙ КУЛЬТУРІ

2.1. Інтернет-ЗМІ як соціокультурний феномен сучасності

На сьогодні Інтернет – це не лише загальнодоступний спосіб комунікації та передачі інформації, а також один із найпопулярніших видів мас-медіа як у світі, так і в нашій країні, зокрема. Світові глобалізаційні процеси, інформатизація суспільства, розвиток новітніх інформаційних технологій зумовлюють як пріоритетність та суспільне визнання важливості сучасних ЗМІ, так і їх вплив на всі сфери життя суспільства.

О. Гарматій виділяє важливі характеристики інтернет-ЗМІ, серед яких, по перше, універсальність, тому що онлайн-медіа поєднують в собі як аудіо-, відео контент, так і ефектне зорове сприйняття. Використання мобільних версій інтернет-видань, розробка мобільних додатків до сучасних гаджетів – усе це сприяє зростанню популярності інтернет-ЗМІ.

По друге, онлайн-медіа відрізняються оперативністю, тобто швидкістю поширення інформації.

На думку науковця, важливою характеристикою інтернет-ЗМІ є вимірюваність. Тобто, завдяки певним технічним інструментам можна оцінити популярність тієї чи іншої публікації. Також, ознайомившись з публікацією, читач може залишити свій коментар, висловити думку щодо матеріалу чи описаної події. Це дозволяє аналізувати ефективність публікацій та навіть роботу певних журналістів видання. А публікації з найбільшою кількістю коментарів формують розділ найобговорюваніших подій.

Економічність інтернет-видань – ще одна важлива їх характеристика, яка полягає в тому, що обслуговувати онлайн-медіа умовно дешевше, ніж решту ЗМІ, хоча веб-видання теж вимагає широкого інструментарію, високопрофесійних фахівців і певних витрат.

Ще однією з особливостей інтернет-ЗМІ є архівування. Деякі інтернет-видання мають архів, поділений за номерами випусків або зроблений у вигляді календаря, що дозволяє шукати новини за датою публікації; інші застосовують хештеги (ключові слова, за якими відбувається розпізнавання публікації). Наявність архіву полегшує пошук потрібної інформації і економить час [5, с. 35].

К. Василенко наголошує, що інтернет-видання є принципово новим і особливим видом засобів масової інформації, він характеризується такими ознаками як комунікативність, інтерактивність та мобільність.

Щодо комунікативності інтернет-видань, то вона відображається в багатьох аспектах, а особливо, у способах подачі журналістських матеріалів. Вагоме значення має тематика, обсяг матеріалу, стиль викладення, розміщення на сайті та ілюстративне оформлення.

Стосовно інтерактивності як функціональної ознаки, то вона передбачає забезпечення постійного зв'язку з читачами інтернет-видання. У цьому випадку стають в нагоді власні тематичні сторінки у соціальних мережах, месенджери, або приватні сторінки відомих журналістів інтернет-видання.

Мобільність – це здатність інтернет-видання оперативно реагувати на потреби своєї аудиторії. Наприклад, це може бути доступ до спеціальної версії сайту для мобільних гаджетів або надсилання на мобільний телефон сигналів про появу нових матеріалів, зокрема у вигляді заголовків і ключових слів матеріалу. Таким чином медіаресурс забезпечує користувачів новим оперативним сервісом і одночасно

впроваджує у практику масової комунікації прогресивний вид інформування [2, с. 9].

М. Чабаненко, досліджуючи питання визначення критеріїв ідентифікації веб-ресурсу як інтернет-видання України, проаналізувала всі можливі критерії ідентифікації інтернет-видання як вітчизняного ЗМІ і визначила такі:

- на сайті вказана адреса редакції, що знаходиться в Україні (або про це свідчать номери стаціонарних телефонів);
- помітна частина публікацій підготовлена українськими авторами;
- доменне ім'я сайту містить домен першого рівня коду країни UA;
- видання розраховане, насамперед, на громадян нашої країни;
- більшість медіаповідомлень на сайті висвітлюють події України;
- мова (або одна з мов) видання українська;
- фірма, що надає хостинг, українська [43].

І. Тонкіх виділяє таку особливість інтернет-видань як читацькі блоги. Вони «...надають суттєву перевагу онлайн-виданням у порівнянні з традиційними ЗМІ: якщо в останніх тематику і проблематику публікацій визначали виключно професійні журналісти, нові медіа надають таку можливість своїм читачам. Разом із тим читацькі блоги корисні для журналістів, оскільки дозволяють визначити актуальні суспільно-політичні, економічні або культурні проблеми, які потребують уваги» [36, с. 273].

Читацькі блоги спочатку не мали нічого спільного із журналістикою і з'явилися в інтернет-мережі як особисті електронні

щоденники. Згодом, їх почали створювати на сайтах інтернет-видань, а через деякий час вже можна було спостерігати за такими типами блогів як:

- електронні щоденники на самостійних блог-хостингах;
- блоги на сайтах інтернет-ЗМІ.

Останні, в свою чергу, поділяються на журналістські, читацькі та блоги гостей видання.

Варто зазначити, що кожен з типів блогів має свою специфіку ведення, власні завдання і все більше набувають ознак професійної журналістської комунікації. Це пов'язано з тим, що читацькі блоги, як і журналістські, поширюють суспільно важливу інформацію, яка адресована масовій аудиторії.

Отже, поява читацьких блогів у сучасних інтернет-ЗМІ стала особливим засобом залучення читачів до журналістської діяльності, специфічним способом самовираження. Все це і свідчить про якісно новий етап розвитку вітчизняного суспільства, яке на сучасному етапі вже є інформаційним [36].

М. Чабаненко звертає нашу увагу на такий своєрідний термін як «інтернет-подія». Науковиця наголошує, що інтернет-ресурси є джерелом інформаційного контексту й усе наповнення онлайн-видань часто потрапляє до дискурсу новин. А інтернет-ЗМІ можуть у своїй діяльності висвітлювати події таких же онлайн-платформ, але фокус уваги в них переміщений на інформацію від аудиторії, яка є активним дописувачем, наприклад, соціальних мереж, блогів тощо.

Таким чином інтернет-події прив'язують дискурс інтернет-новин до певного інформаційного контексту і часто інтернет-ЗМІ створюють вторинний медіапродукт, переписуючи вже готові повідомлення.

Серед причин для написання новин про певні соціально значущі інформаційні події, що виникли в інтернет-середовищі, найчастіше

виступають приводи, що стосуються соціальних мереж. І це може бути, наприклад, запровадження нового сервісу, зміни в роботі соцмережі або поширення певних новин користувачами соцмереж, особливо, відомими людьми, думка яких важлива для соціуму.

Інтернет-події можуть стосуватися різних популярних веб-ресурсів, причому, специфіка їх полягає в тому, що важливими вони сприймаються лише в інтернеті, оскільки стосуються суцільно цієї інформаційної ніші. «Іноді інформаційним приводом для новин, що містять інтернет-події, може слугувати поширення в інтернеті здатного справити сильне враження відеоролика або ж іншого рідкісного інформаційного продукту. До новин інтернет-видань також можуть потрапляти великі акції, влаштовані в інтернеті хакерами, які теж є його активними користувачами» [44, с. 247].

К. Василенко наголошує, що інтернет-видання України як новий вид журналістики, пройшли кілька етапів розвитку.

Перший етап (1995–2000 рр.) характеризувався розвитком і початком поширення Інтернету в Україні. Перші інтернет-сайти відрізнялися кількістю користувачів, кількістю та якістю журналістських матеріалів, і існували вони від кількох місяців до півроку.

Другий етап (2000–2005 рр.) був знаковим періодом для української інтернет-журналістики. Так, як у вересні 2000 року репортер і громадський діяч Георгій Гонгадзе заснував незалежне інтернет-видання «Українська правда». Низка суспільно-політичних чинників сприяла розвитку нової української журналістики саме у форматі вітчизняних інтернет-видань.

Третій етап (2005–2010 рр.) – був періодом становлення та розвитку найбільш потужних інтернет-ЗМІ України, які функціонують і сьогодні.

Четвертий етап (2010–2014 рр.) характеризувався діяльністю інтернет-ЗМІ в умовах неофіційної, проте цілковитої державної цензури за часів президентства Віктора Януковича. Редакції інтернет-видань відчували моральний тиск, фінансові утиски, зумовлені політичними подіями в Україні.

П'ятий етап (від 2014 р. – до сьогодні) – новітній період розвитку інтернет-ЗМІ в Україні. Він характеризується тим, що на сьогодні більшість українських друкованих ЗМІ мають свої інтернет-версії; з'явилися самостійні інтернет-видання з власним штатом журналістів, оригінальною стилістикою написання оригінальних матеріалів; функціонують перші спеціалізовані інтернет-видання, а також продовжують працювати інтернет-видання, що були засновані ще в 2000-х роках [2, с. 10].

У жовтні 1995 року українськими та іноземними журналістами було засновано Інститут масової інформації. Інститут масової інформації (ІМІ) – українська громадська організація, журналістський аналітичний центр, діяльність якого полягає у захисті свободи слова, сприянні розвитку української журналістики, дослідженню громадської думки та інших явищ, пов'язаних з формуванням масової свідомості. У вересні 2007 року ІМІ став членом Міжнародної організації з захисту свободи слова (IFEX) [13].

Експерти ІМІ на основі двоетапного глибинного моніторингу онлайн-медіа, який був проведений у лютому-березні 2023 року склали список найкращих і відповідальних українських онлайн-медіа. До нього увійшли редакції таких інтернет видань як «Суспільне», «Громадське», «Ліга», «Українська правда», «Укрінформ», «Дзеркало тижня», «Бабель», «НВ» та «Еспресо» [28].

На першому етапі дослідження 50 популярних українських онлайн-медіа, відібраних на основі даних попередніх моніторинрів ІМІ, платформ SimilarWeb та Gemius, оцінювалися на предмет наявності

таких показників як: маніпуляції, фейки, мова ворожнечі, чорний піар, порушення етики, матеріали написані на замовлення.

На другому етапі дослідження відбувався аналіз медіа за такими критеріями: дотримання стандартів балансу, достовірності та відокремлення фактів від коментарів, а також на предмет прозорості, тобто наявності на сайті контактів, опису редакційної політики, даних про власника інтернет-видання, інформації про людей, відповідальних за контент тощо.

Зазначимо, що порушення критерію стандарту балансу трапляється в матеріалах з ознаками замовлення або з політичними маніпуляціями, коли відбувається відстоювання інтересів певної особи. Порушення критерію стандарту достовірності спостерігається, коли вітчизняні інтернет-видання у своїх матеріалах або не вказують джерела походження інформації взагалі або посилаються на неідентифікованих узагальнених «експертів». Критерій відокремлення фактів від коментарів найчастіше порушується в матеріалах про шоу-бізнес, які містять сексизм та оціночні судження [11].

У травні 2023 року громадською організацією «Інститут масової інформації» було проведено моніторинг розділів «Новини» серед популярних онлайн-медіа України. Результати цього моніторингу показали, що, порівняно із ситуацією в березні 2023 року, стало більше новин, які відповідають професійним стандартам [26].

Ті онлайн-медіа, які були серед лідерів і в попередніх дослідженнях ІМІ, змогли підвищити свій середній показник якості саме завдяки покращенню якості розділі «Новини». Найпомітніший прогрес у приведенні розділу «Новини» до професійних стандартів показало онлайн-видання «Цензор.Нет», яке увійшло до сайтів з найякіснішою стрічкою новин.

До трійки сайтів із найбільш сумнівними стрічками новин, за інформацією ІМІ, потрапили інтернет-видання «24 канал», «Obozrevatel» і «Telegraf».

Загалом, моніторинг ГО «Інститут масової інформації» показав, що більшість онлайн-видань стали рідше посилатися на неверифіковані сторінки в соцмережах, зокрема такі, що належать непублічним особам. Саме таким чином, зріс загальний рівень достовірності онлайн-новин. Як зазначають експерти, цей рівень міг бути ще вищим, якби редакції інтернет-ЗМІ не використовували узагальнені посилання на джерела інформації, менше використовували «гучні» заголовки, де судження змішуються з фактами й прикрашаються емоційно забарвленою лексикою; не ділилися незбалансованими новинами, більша частина з яких схожа на замовні матеріали.

Знижує якість стрічки новин інтернет-ЗМІ і наявність в них якісних, але не новин, а статей, інтерв'ю чи блогів; «забруднення» стрічок матеріалами, далекими від журналістики, наприклад, астрологічними прогнозами, рецептами страв тощо. Втім, як наголошують експерти ІМІ, позитивним моментом є те, що недотримання професійних стандартів новин саме в такий спосіб спостерігається в обмеженій кількості сайтів серед найпопулярніших онлайн-видань України.

Отже, за результатами моніторингу ГО «Інститут масової інформації» (ІМІ) розділів «Новини» популярних інтернет-ЗМІ України, серед медіа, новини яких відповідають стандартам на понад 95% такі: «Суспільне», «Українська правда», «Цензор.Нет», «Ліга.net». Новини, що відповідають стандартам на рівні від 80 до 94% мають інтернет-видання «NV», «Еспресо», «Кореспондент», «РБК-Україна», «Главком», «Гордон», «УНІАН». Відповідають стандартам менш ніж на 80% новини сайтів «Фокус», «ТСН», «24 канал», «Obozrevatel», «Telegraf» [26].

Моніторинг п'яти популярних херсонських онлайн-медіа, який був проведений з 10 до 14 квітня 2023 року Інститутом масової інформації, визначив, що більш ніж 98% новин у херсонських медіа є достовірними та в понад 99% новин факти відокремлені від коментарів.

Отже, такі дані були отримані після аналізу 543 новини у виданнях «ХЕРСОН Онлайн», «Суспільне Херсон», «Типовий Херсон», «Вгору» та «Кавун.City» [38].

Слід зазначити, що під час моніторингу експерти досліджували порушення принципу достовірності в новинах, відокремлення фактів від коментарів, визначали кількість новин, написаних на основі надійних, сумнівних джерел і таких, що написані без вказання джерела. Крім того, досліджувалися всі новини на предмет використання мови ворожнечі.

Звертаємо увагу, що чи не вперше за майже 10 років досліджень експерти ІМІ не зафіксували жодного факту використання мови ворожнечі в херсонських новинах. В трьох інтернет-виданнях виданнях Херсонщини – «Вгору», «Суспільне» та «Кавун.City» – 100% новин були написані з посиланням на достовірні та перевірені джерела, переважна більшість яких це – українські органи влади та їхні офіційні ресурси.

Сучасні інтернет-ЗМІ відчувають конкуренцію зі сторони різних телеграм-каналів, які поступово охоплюють все більшу аудиторію користувачів. Деякі інтернет-видання йдуть шляхом створення власних телеграм-каналів для більш оперативного надання інформації своїм підписникам. Серед таких – херсонське медіа «МОСТ», яке у серпні 2023 року отримало премію «За журналістську сміливість» від організації Media Development Foundation [17].

Головний редактор медіа «МОСТ» С. Нікітенко наголошує, що мета медіа-платформи – створення зрозумілих, цікавих та релевантних матеріалів, що відображають реалії Херсонщини.

Основні принципи, яких дотримуються журналісти та кореспонденти МОСТа при підготовці та публікації матеріалів

відображають діяльність сучасного інтернет-ЗМІ як соціокультурного феномену. Це принципи об'єктивності, незалежності, точності, надійності, прозорості, етики й відповідальності, якості контенту та професіоналізму [21].

Сьогодні, коли медіаконтент переповнений військовими та політичними новинами, сфера культури стала не такою актуальною в її висвітленні, але від цього ніяк не зменшилась її роль і значення в процесі суспільної консолідації, забезпеченні інтелектуального і творчого простору для розвитку особистості. Для розуміння культурних процесів, що відбуваються у вітчизняному суспільстві, в регіонах, актуальною залишається культурологічна журналістика покликана інформувати про культурно-мистецьке життя суспільства і формувати світогляд та духовну культуру аудиторії.

Варто зазначити, що 18 вересня 2023 року громадська організація «Інститут масової інформації» та громадська організація «Детектор медіа» представили список рекомендованих медіа та якісних журналістських проєктів з усіх регіонів України, проаналізувавши понад 200 українських медіа. З Херсонської області до цього списку потрапили медіаплатформа «Вгору», «Суспільне Херсон» та «МОСТ» [8].

У наступному підрозділі ми більш детально розглянемо, як найбільш популярні інтернет-видання Херсонщини відображають новини саме зі сфери культури, тим самим виступають інформаційним джерелом культурної просвіти населення.

2.2. Інтернет-видання Херсонщини як джерело культурної просвіти

У другий рік повномасштабної війни, медійники Херсонщини ввійшли з рядом проблем, без зрозумілої перспективи діяльності, але з надією на покращення умов праці і безпекової ситуації в регіоні.

З початком російського вторгнення, після зникнення в окупації місцевого телебачення і газет, інтернет-сайти перетворилися чи не на єдине джерело достовірної інформації.

Зазначимо, що з десяти найпопулярніших сайтів Херсонщини у першій половині 2023 року стабільно працювало шість. Усі інші або епізодично наповнювалися передруками, або тимчасово не функціонували.

Як зазначає головний редактор інтернет-видання МОСТ С. Нікітенко, після повномасштабного вторгнення Росії медіапростір Херсонщини дуже змінився. У зв'язку з окупацією, припинили свою діяльність ряд дрібних та великих медіа, частина журналістів пішла з професії, невелика частина перейшла працювати на росіян. Були, на жаль, і втрати. Так, наприкінці грудня 2022 року на фронті загинув випускник факультету культури і мистецтв Херсонського державного університету, журналіст та редактор Суспільного Антон Коломієць. А 30 грудня того ж року раптово зупинилося серце відомого херсонського журналіста Сергія Яновського. Навесні 2023 року в Херсоні загинув український продюсер італійської газети «La Repubblica» Богдан Бітік, який працював разом з кореспондентом газети Коррадо Дзуніно [12].

Згідно з даними сервісу similarweb.com, п'ятірка найпопулярніших сайтів Херсонської області у березні 2023 року мала такий вигляд:

- «МОСТ» – 363 тисячі читачів;
- «Типовий Херсон» – 228,8 тисячі;
- «Вгору» – 132,9 тисячі;
- «Кавун.City» – 119,3 тисячі;
- «Херсон онлайн» – 58,3 тисячі.

Тут аналітиками не вказані дані місцевого «Суспільного», так як сервіс не дозволяє коректно переглянути дані, враховуючи специфіку доменів усіх регіональних філій. Але експерти припускають, що саме це медіа було лідером за відвідуваністю в регіоні [12].

Проаналізуємо вищезазначені інтернет-ЗМІ з позиції висвітлення ними топових новин у сфері культури Херсонщини за серпень-вересень 2023 року. Слід підкреслити, що 95% новин на сторінках інтернет-видань наразі займають військово-політичні новини.

«Типовий Херсон» – незалежне інтернет-видання, засноване у 2013 році.

Актуальною новиною інтернет-видання за окреслений період є інформація про повернення Міжнародного театрального фестивалю «Мельпомена Таврії» до м. Херсон. Цьогоріч ювілейна програма XXV фестивалю відбудуватиметься із 8 по 16 вересня, а відкриття буде проходити одночасно в 25 театрах України.

Фестиваль, який починаючи з 1999 року щорічно проходив в Херсоні, єдиний раз, у 2022 році, відбувся за межами міста через російську окупацію. За 22 роки існування фестивалю було зіграно близько 450 вистав за участі понад 200 театрів.

Президент фестивалю, керівник Херсонського обласного академічного музично-драматичного театру ім. М. Куліша Олександр Книга повідомив, що у 2023 році покази вистав відбудуться в Одесі, Миколаєві, Львові, Києві, Херсоні і навіть, у тимчасово окупованій Новій Каховці (онлайн) – виставу-учасницю вже записали і покажуть на Ютуб-каналі. Гасло цьогорічного фестивалю – #ми_вдома. До участі у «Мельпомені Таврії» подали більше 80 заявок – до конкурсу взяли 68 театрів [40].

Ще однією цікавою культурною подією, яку висвітлило інтернет-видання «Типовий Херсон» став 19-й Всеукраїнський благодійний дитячий фестиваль «Чорноморські Ігри», який відбувся у м. Київ за

підтримки Українського Культурного Фонду. Оскільки постійне місце проведення «Чорноморських Ігор», м. Скадовськ, зараз знаходиться в тимчасовій окупації, то проведення фестивалю було перенесено до м. Київ. Фестиваль пройшов на двох цікавих локаціях: в студії музичного каналу М1 та інноваційному містечку Unit City.

Як зазначає інтернет-видання, «...особливе місце на фестивалі отримав спеціальний творчий хаб для дітей та дорослих митців з Херсонщини. Тут були численні майстер-класи, виставки, міні-ярмарка, кінопокази, виступи музикантів, театральні постановки. Мистецьку делегацію Херсон-хабу представили Народний артист України, засновник фестивалю «Мельпомена Таврії», генеральний директор-художній керівник Херсонського обласного академічного музично-драматичного театру ім. М. Куліша Олександр Книга, музиканти театру Ольга Уварова, Володимир Кононов, Лілія Кононова на чолі з Артемом Філенко, який виконав гімн України на центральній площі звільненого Херсона, київський волонтер та саксофоніст Андрій Левіщенко, який відомий своїм виконанням «Молитви за Україну» та гімну України на даху затопленого будинку після підриву Каховської ГЕС, художниці Світлана Юр'єва та Олександра Кубанкіна, фотограф Олександр Корняков, поетеса Альона Мовчан, музикант та херсонський пожежник Віктор Ревенко, а також численні майстрині, які проводили майстер-класи з дітьми» [45].

Інтернет-видання «МОСТ» – інформаційно-аналітичний сайт, що висвітлює події у Херсоні та області незалежно від політичної чи комерційної доцільності. Сайт заснований у вересні 2012 року за підтримки NED.

Медіаплатформа «МОСТ» акцентує увагу читача на інформації, що в Херсоні на протиуламковому укритті створили мурал, який присвятили працівникам ДСНС. Зазначається, що мурал створювався за

ескізом та під керівництвом викладача-методиста Херсонського Дизайніщею Олени Разінкової та за активної допомоги працівників ДСНС [37].

Нагадаємо, художній розпис укриттів у Херсоні здійснювався в рамках арт-фестивалю муралів на бомбосховищах «Від Конституції до Незалежності», який проводився у Херсоні з 28 червня по 24 серпня 2023 року. Метою фестивалю була підтримка херсонців засобами арт-терапії, внесення позитивного настрою та естетики на вулиці міста, а також популяризація українського мистецтва.

Раніше повідомлялось про те, що учасники фестивалю прикрасили одне з укриттів малюнком книг в кольорах українського прапора, також директор та співробітники Херсонського обласного академічного музично-драматичного театру ім. М. Куліша створили розпис за мотивами Міжнародного театрального фестивалю «Мельпомена Таврії», а нещодавно у Херсоні з'явився мурал з емблемою Всеукраїнського благодійного дитячого фестивалю «Чорноморські Ігри».

Онлайн-медіа «Кавун.City» – це інтернет-видання про життя міста Херсон і Херсонської області. Редколегія пише про своє видання так: «Ділимося головними новинами, розповідаємо про місцевих жителів і про гідні уваги місця» [27].

Вищезазначене медіа звертає увагу читачів на цікаву новину про те, що херсонські журналістки посіли призові місця на Сьомому конкурсі журналістських матеріалів на гендерну тематику. Вдруге конкурс відбувся в умовах війни та окупації, конкурсні роботи стали містити більше страшних реалій. Але, попри всі перепони, які спіткають медійників та медійниць, а також їхніх героїв, на конкурс надіслали 90 робіт, які вийшли у січні-липні 2023 року.

Отже, у номінації «Найкращий відеоматеріал» одразу два перших призових місця посіла журналістка з інтернет-видання «Український Південь» Лідія Григор'єва: 1 місце – «Інтерв'ю з Наталею Шушлянніковою про окупацію, волонтерство та творчість»; 2 місце –

«Херсонка Юлія Казаннікова: Я свідомо в окупації перейшла на українську мову, стала бандерівкою» [42].

Третє ж місце у номінації «Найкращий матеріал в онлайн-виданнях» посіла робота головної редакторки «Кавун.City» про першу ректорку Херсонського національного технічного університету Олену Чепелюк.

Заслуговує на увагу новина від медіа «Кавун.City» про благодійну виставку херсонського фотографа та військового Антона Балана «Дні світла» у Державному історико-культурному заповіднику «Дубненський замок» у місті Дубно Рівненської області, яка тривала з 30 серпня до 12 вересня. В експозиції були представлені світлини херсонця, які він зробив у перші дні після звільнення міста Херсон з-під російської окупації у листопаді 2022 року. Документальний фотопроект «Дні світла» Антона Балана вже побував у Дніпрі, Черкасах, Івано-Франківську, Коломиї, Львові, Володимирі, Трускавці, Рівному, Луцьку, Вінниці та Херсоні [23].

Цікавим є допис від журналістки онлайн-медіа Євгенії Вірліч про те, як допомогти херсонським бібліотекам поповнити фонди україномовною літературою. Адже у 2022 році значно зріс попит на український контент, мова стала ознакою «свій – чужий». А на Херсонщині під час окупації росіяни пограбували майже всі бібліотеки, частину книжок знищили, а книгарні не можуть відновити свою роботу через безпекову ситуацію в місті [41].

Медіаплатформа «Вгору» – єдине видання в Херсонській області, яке власними силами проводить і публікує журналістські розслідування на суспільно важливі теми. З 2002 по 2017 рік в м. Херсон щотижня виходила друкована версія газети – незалежний громадсько-політичний тижневик «Вгору», наразі це єдине видання повністю працює в онлайн режимі [19].

Актуальним, цікавим і емоційно насиченим є матеріал журналістки медіаплатформи «Вгору» Ганни Щидловської «...про самоусвідомлення людини й митця, українську культурну спадщину й картини, створені в окупації відомою херсонською художницею Оксаною Оснач», випускницею факультету культури і мистецтв Херсонського державного університету [3].

Незадовго до війни у художниці відкрилася персональна виставка чумацьких ікон, виконаних на камбалі. Це був певний творчий експеримент, тому що складність полягала в розміщенні художньої композиції на всій рибині, і на очах, зябрах, плавцях також. Таку творчу ідею мисткині подав історик Андрій Лопушинський, він же допоміг їй вивезти цю колекцію з Херсонського краєзнавчого музею, коли почалася окупація міста.

За місяці, проведені в окупації, Оксана Оснач намалювала 10 картин, які разом з іконами на камбалі демонструвалися в культурних закладах м. Київ та м. Біла Церква. Також малювала картини на гільзах і уламках ракети Х-101, які їй надали знайомі військові. Деякі з цих робіт були продані на аукціоні, а виручені кошти спрямовані на допомогу ЗСУ.

У інтернет-видання «Вгору» є ряд дописів про те, що працівники Херсонського обласного художнього музею ім. О.О. Шовкуненка впізнали в російських пропагандистських телесюжетах картини, які були незаконно вивезені під час окупації м. Херсон і зараз перебувають в Центральному музеї Тавриди (м. Сімферополь). Серед них: полотно провідного сучасного латвійського художника й педагога Карліса Добрайса «Алегорія», яке митець у 2017 році подарував Херсонському художньому музею; картина херсонського митця Анатолія Платонова «Чуфут-Кале. Бахчисарай»; квітковий натюрморт мисткині з Херсонщини, Заслуженої художниці України Ксенії Стеценко «Півонії, маки, виноград»; полотно херсонського живописця і графіка Георгія

Петрова «Дощ. Вулиця в Херсоні». Загалом, херсонські музейники впізнали вже 60 викрадених росіянами картин [14].

Також інтернет-ЗМІ повідомляє, що в межах проєкту «На плаву» ГО «Центр культурного розвитку «Тотем» та за підтримки фонду «Відродження» у м. Херсон нині зачинений магазин прикрасили роботами Вікторії Березіної – херсонської мисткині, яка зобразила жінок у традиційному українському й естонському вбранні [25].

Художниця і дизайнерка Вікторія Березіна прожила в Херсоні майже всю окупацію, але навіть за таких умов, робила виставки за кордоном, щоб збирати гроші та допомагати іншим митцям Херсона. Одна з таких виставок відбулася в Естонії, куди згодом переїхала і майстриня. Там вона створила календар «Ненька Україна», у якому показала красу традиційного українського й естонського вбрання. А тепер її роботи мають змогу бачити херсонці, у форматі вуличної виставки.

Медіаплатформа «Вгору» поділилася і такою культурною новиною, що херсонський аніматор Андрій Польшин взяв участь у створенні колективної роботи, а саме, анімаційної збірки «Путлер капут» режисера Микити Лиськова, яка здобула перемогу в номінації «Найкращий анімаційний фільм» кінопремії «Золота Дзига». Це найпочесніша українська національна кінопремія, заснована 2017 року Українською кіноакадемією, яка присуджується за професійні досягнення у розвитку українського кінематографа [30].

Як зазначено в публікації, перед початком війни режисер анімаційного кіно Микита Лиськов оголосив флешмоб «Путлер капут!», за умовами якого будь-який аніматор міг надіслати режисеру 10-секундну анімацію, з яких згодом з'явилася переможна колективна збірка.

Громадсько-політичне інтернет-видання «ХЕРСОН Онлайн» розповідає читачам про виставку в межах проєкту «На плаву»

громадської організації «Центр культурного розвитку «Тотем», яка з'явилася у вікнах одного із закладів культури м. Херсон. На виставці були представлені роботи художниць Олександри Паранченко та Євгенії Решетникової. А 28 липня схожа виставка була у вікнах Будинку вчителя – перша вулична галерея – роботи херсонської художниці Світлани Юр'євої [6].

Також інтернет-видання інформує, що 30 вересня на Кіпрі в м. Пафос відбулася виставка-продаж «Божий Світ» української художниці з м. Херсона Ольги Бринцевої. Мисткиня є членом Херсонської обласної організації Національної спілки художників України і раніше брала участь у міжнародних виставках у Німеччині, Франції, на Кіпрі, у князівстві Монако [22].

На виставці представлені роботи, написані художницею за останні чотири роки, а всі зібрані кошти від продажу картин підуть на потреби Збройних сил України.

«Суспільне Херсон» – це «українська регіональна суспільна телерадіокомпанія, філія Національної суспільної телерадіокомпанії України, до якої входять однойменний телеканал, радіоканал «Українське радіо Херсон» та діджитал-платформи, які мовлять на території Херсонської області» [35].

«Суспільне Херсон» поділилося новиною про мистецьку толоку «Українська душа у творчому розмаїтті Півдня й Заходу», яка відбулася в серпні 2023 року у Чернівецькій області й об'єднала митців з Херсонщини та Буковини. Представники Херсонського обласного академічного музично-драматичного театру ім. М. Куліша, Херсонського державного університету, департаменту реалізації гуманітарної політики Херсонської обласної військової адміністрації, Херсонського академічного обласного театру ляльок, Херсонського обласного центру народної творчості, Палацу культури молоді та

студентів м. Херсон поділилися творчими здобутками регіону з гостями заходу, обмінялися досвідом і приємними враженнями [39].

У вересні 2023 року «Суспільне Херсон» присвятило цілу низку сюжетів подіям в рамках XXV Міжнародного театрального фестивалю «Мельпомена Таврії».

Так, 12 вересня 2023 року херсонська волонтерка і поетеса Наталя Шушляннікова представила глядачам свій щоденник війни, який вона вела в окупації. Починалось все із соцмереж – там мисткиня щодня публікувала свої вірші, а потім це вже стало доброю традицією для херсонців і вираженням протесту для авторки. Під час зустрічі Наталя Шушляннікова презентувала пілотний варіант щоденника війни. Зараз поетична збірка готується до друку.

13 вересня 2023 року в рамках фестивалю «Мельпомена Таврії» відбулися творчі зустрічі херсонської художниці Яни Голуб'ятникової та київської поетеси Тетяни Власової.

Художниця презентувала глядачам свої картини, створені під час окупації м. Херсона та після звільнення міста від окупантів. Майстриня наголосила, що намагалась обрати яскраві полотна з соковитими фарбами, бо завжди надихалась кольорами херсонських овочів та фруктів.

Поетеса Тетяна Власова вперше була в м. Херсон теж на Міжнародному театральному фестивалі «Мельпомена Таврії» у 2021 році. Цьогоріч вона представила аудиторії фестивалю свою поезію про війну.

Цікавим є ряд випусків спецсезону програми «Ідемо в музей. Некуповані. Херсон», які «Суспільне Херсон» присвятило розповіді про опір херсонців, їх боротьбу за свою спадщину та як Україна повертатиме колекцію художніх творів на Батьківщину. Адже з майже з 14 тисяч творів мистецтва, які налічувала колекція Херсонського обласного художнього музею ім. О.О. Шовкуненка до

повномасштабного вторгнення, викрадено більше 10 тисяч найцінніших експонатів [46].

Отже, проаналізувавши дописи найбільших херсонських інтернет-видань за серпень-вересень 2023 року, які були дотичні до сфери культури, ми дійшли певних висновків. Після повномасштабного вторгнення і окупації м. Херсон в суспільстві більш інтенсивно стали виявлятися патріотичні настрої і відбуватися, пов'язані з ними, культурні події.

Зауважимо, що незмінним лишається акцент на вже традиційних подіях Херсонщини, як, наприклад, висвітлення подій Міжнародного театрального фестивалю «Мельпомена Таврії». Безсумнівно, що воєнні події накладають свій відбиток, часто визначають тематику культурних заходів, але головне, що вони завжди мають характер прояву національної ідентичності українців.

Культурні акції, які відбуваються поза Херсонщиною і навіть за кордоном є важливим елементом інформаційної політики і донесення до світового суспільства новин про події в Україні, згуртування небайдужих людей з метою підтримки українського суспільства, формування міжнародної коаліції.

Ряд медійних платформ презентувала матеріали про незаконно вивезені під час окупації м. Херсон картини з Херсонського обласного художнього музею ім. О.О. Шовкуненка. Адже знищуючи саме українську матеріальну культуру росіяни руйнують засади існування українського народу як самостійної одиниці.

Але попри воєнні дії, окупацію частини Херсонської області, культура в регіоні продовжує розвиватися, пристосовуючись до реалій сьогодення. Інтернет-видання Херсонщини актуально висвітлюють матеріали про те, що мистецька спільнота Херсонщини єднається і презентує себе як в Україні, так й інших країнах світу.

ВИСНОВКИ

У ході виконання кваліфікаційної роботи, ми розглянули інтернет-ЗМІ у контексті сучасної української культури, що дозволило нам зробити такі висновки:

1. На даний час в Україні, у зв'язку із прийняттям Закону України «Про медіа», загальноживаними залишаються як звичний термін «засоби масової інформації або ЗМІ», так і термін «медіа» як «засіб поширення масової інформації у будь-якій формі, який періодично чи регулярно виходить у світ під редакційним контролем та постійною назвою як індивідуалізуючою ознакою». Ухвалення законопроекту про медіа стало вирішенням нагальної потреби правового врегулювання діяльності медіаринку.

Ключовими ознаками онлайн-медіа є поширення інформації для необмеженого кола осіб, наявність редакційного контролю, визначена періодичність чи регулярність публікацій, постійна назва. Науковці відзначають важливу роль ЗМІ у їх здатності до швидкого реагування на актуальні явища та процеси, що відбуваються в суспільстві, а також поширення в суспільстві певних ідей, норм та цінностей.

2. Сучасні засоби інформації мають величезний вплив на свідомість і дії людини. З одного боку, ЗМІ публікують інформацію, яка викликає інтерес аудиторії. З іншого боку, вони поширюють різноманітні цінності та стереотипи, формують громадську думку, стають основним засобом зміни суспільної свідомості. Зараз інформація проникла в усі сфери сучасного життя і для більшості людей інтернет, телебачення, радіо та газети стали найважливішим засобом спілкування із зовнішнім світом.

Щодо класифікацій сучасних засобів масової інформації, то їх існує декілька, а найбільш розгорнуту надає О. Каплій і основним критерієм для поділу ЗМІ в ній є форма подання друкованої,

аудіовізуальної чи інформації з мережі інтернет. Таким чином, ЗМІ поділяються на друковані, аудіовізуальні та електронні.

3. Інтернет-ЗМІ є принципово новим видом засобів масової інформації. Вони характеризуються такими ознаками як комунікативність, інтерактивність та мобільність. До важливих характеристик інтернет-ЗМІ також відносять універсальність, оперативність, вимірюваність, економічність і архівування матеріалів.

Діяльність сучасних інтернет-ЗМІ як соціокультурного феномену керується принципами об'єктивності, незалежності, надійності, прозорості, етики й відповідальності, якості контенту та професіоналізму.

4. Інтернет-видання Херсонщини в дописах за серпень-вересень 2023 року розповідали про культурні події, які відбувалися в регіоні, приділяючи увагу і вже традиційним для області заходам, як, наприклад, Міжнародний театральний фестиваль «Мельпомена Таврії», так і актуальним культурним подіям в умовах воєнного стану. Безсумнівно, що воєнні події накладають свій відбиток, часто визначають тематику культурних заходів, але головне, що вони завжди мають характер прояву національної ідентичності українців.

Мистецька спільнота Херсонщини єднається і презентує себе як в Україні, так й інших країнах. Це є важливим елементом інформування світового суспільства про події в Україні, згуртування небайдужих людей з метою підтримки українського суспільства у воєнний час, а місцеві інтернет-видання актуально висвітлюють цю інформацію і виступають джерелом культурної просвіти населення.

Здійснене дослідження не вичерпує усіх аспектів зазначеної тематики. В контексті висвітлення діяльності інтернет-ЗМІ, подальшим перспективним напрямом наукових пошуків може бути вплив інтернет-ЗМІ на розвиток сучасної української культури.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абетка політична. Засоби масової інформації і політика: навчальний посібник / за наук.ред. док.наук держ. упр. О.В.Радченка. Вид. 11. К. : Березовська, 2016. 48 с.
2. Василенко К.М. Інтернет-видання України як засіб соціальної комунікації : автореф. дис. ... канд. н. із соц. комун. : 27.00.01 К., 2020. С. 9-10.
URL: https://scc.knu.ua/upload/iblock/135/aref_Vasylenko%20K.%20M..pdf
3. «Віра в перемогу – стрижень, який мене тримає» – історія творчого спротиву художниці Оксани Оснач. URL: <https://vgoru.org/istoriyi/vira-v-peremogu-strizhen-yakij-mene-trimaye-istoriya-tvorchogo-sprotivu-hudozhnici-oksani-osnach>
4. Володовська В. Гра за правилами: як тепер регулюються онлайн-медіа в Україні. URL: <https://zmina.info/articles/gra-za-pravylamy-yak-teper-regulyuyutsya-onlajn-media-v-ukrayini/>
5. Гарматій О. Особливості діяльності інтернет-ЗМІ на медіаринку України. Проблеми журналістики: вчора, сьогодні, завтра. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2019. С. 35-41.
6. Дві мисткині об'єдналися, аби тримати мистецтво Херсонщини «На плаву». Виставки у вікнах Херсона URL: <https://khersonline.net/lenta/319458-dv-mistkin-obyednalisya-abi-trimati-mistectvo-hersonschini-na-plavu-vistavki-u-vkna-hersona.html>
7. Доброчесність та етика засобів масової інформації. URL: https://www.unodc.org/documents/e4j/IntegrityEthics/E4J_Integrity_and_Ethics_Module_10_final_UKR.pdf
8. До списку рекомендованих медіа в Херсонській області потрапило видання «Вгору». URL: <https://vgoru.org/novini/do-spisku-rekomendovanih-media-v-hersonskij-oblasti-potrapilo-vidannya-vgoru>

9. Енциклопедія Сучасної України. К. 2018. URL: <https://esu.com.ua/article-64254>
10. Закон України «Про медіа». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2849-20#n2349>
11. Звіт з дотримання професійних журналістських стандартів в онлайн-медіа. URL: <https://imi.org.ua/monitorings/zvit-z-dotrymannya-profesijnyh-zhurnalistskyh-standartiv-v-onlajn-media-i49868>
12. З чим медіа Херсонщини входять у другий рік великої війни. URL: <https://imi.org.ua/monitorings/z-chym-media-hersonshhyny-vhodyat-v-drugyj-rik-velykoyi-vijny-i52643>
13. Інститут масової інформації. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%86%D0%BD%D1%81%D1%82%D0%>
14. Ідентифікували вже 60 викрадених росіянами картин із Херсонського художнього музею. URL: <https://vgoru.org/novini/identifikuvali-vzhe-60-vikradenih-rosiyanami-kartin-iz-hersonskogo-hudozhnogo-muzeyu>
15. Каплій О. В. Класифікація засобів масової інформації: конституційно-правові питання Актуальні проблеми політики. 2013. Вип. 50 С. 35-46.
16. Литовченко І.В. Особливості сучасних засобів масової інформації як соціального інституту інформаційного суспільства. Вісник НАУ. Серія: Філософія. Культурологія. 2014. № 1 (19). С. 37-40.
17. Майже ЗМІ. Як Telegram маніпулює аудиторією. URL: <https://imi.org.ua/monitorings/majzhe-zmi-yak-telegram-manipulyuyue-audytoriyeyu-i49222>
18. Маковецька Л., Дідух О. Наукові підходи до класифікації засобів масової інформації. URL: <https://konfgeolutsk.wordpress.com/2019/04/10/%D0%BD%D0%B0%D1%83%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D1%96->
19. Медіаплатформа «Вгору». URL: <https://vgoru.org/team>
20. Моральні норми журналіста: професійна етика. URL: <https://pressassociation.org.ua/ua/moralni-normi-zhurnalista-profesijna-etika/>
21. Мост. URL: <https://most.ks.ua/pro-nas/>

22. На Кіпрі відбудеться виставка «Божий Світ», зібрані кошти з якої підуть на потреби ЗСУ. URL: <https://khersonline.net/lenta/320688-na-kpr-vdbudetsya-vistavka-bozhiy-svt-zbran-koshti-z-yakoyi-pdut-na-potrebi-zsu.html>
23. На Рівненщині відбудеться благодійна виставка робіт херсонського фотографа Антона Балана. URL: <https://kavun.city/articles/308805/na-rivnenschini-vidbudetsya-blagodijna-vistavka-robit-hersonskogo-fotografa-antona-balana>
24. Нацрада зареєструвала ще 11 онлайн-медіа URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3755728-nacrada-zareestruvala-se-11-onlajnmedia.html>
25. Нова вулична виставка: У Херсоні розмістили малюнки жінок у традиційному вбранні URL: <https://vgoru.org/novini/nova-vulichna-vistavka-u-hersoni-rozmistili-malyunki-zhinok-u-tradicijnomu-vbranni>
26. Новини під час війни. Аналіз контенту провідних онлайн-медіа – травень 2023 року. URL: <https://imi.org.ua/monitorings/novyny-pid-chas-vijny-analiz-kontentu-providnyh-onlajn-media-traven-2023-roku-i53779>
27. Онлайн медіа Кавун City URL: <https://kavun.city/companies/9244/onlajn-media-kavun-city>
28. Онлайн-медіа, що стали найякіснішими: моніторинг ІМІ. URL: <https://imi.org.ua/monitorings/onlajn-media-shho-staly-najyakisnishymy-monitoring-imi-i51820>
29. Парубчак І.О. Роль засобів масової інформації у взаємодії органів публічної влади із суспільством на засадах відкритості та прозорості. URL: [https://nuczu.edu.ua/sciencearchive/PublicAdministration/vol7\(17\)/31.pdf](https://nuczu.edu.ua/sciencearchive/PublicAdministration/vol7(17)/31.pdf)
30. «Путлер капут»: в анімації, яка здобула перемогу на кінопремії «Золота Дзига», взяв участь херсонський аніматор. URL: <https://vgoru.org/novini/putler-kaput-v-animaciyi-yaka-zdobula-peremogu-na-kinopremiyi-zolota-dziga-vzyav-uchast-hersonskij-animator>

31. Рижанова А.О. Засоби масової інформації та актуальні соціально-педагогічні проблеми сучасності. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. 2013. Вип. 33 (86). С. 353-358.
32. Саєнко О.Г. Сучасні комунікативні ресурси соціокультурної взаємодії в інтернет-засобах масової інформації. Гілея: науковий вісник. Вип. 101. 2015. С. 304-308.
33. Сікорський А.К. Засоби масової інформації як суб'єкти досягнення суспільно-державного консенсусу: аналіз законодавчих та доктринальних підходів. Молодий вчений. № 5 (93). 2021. С. 131.
34. Соломенко Л.І. Особливості впливу сучасних засобів масової інформації на формування та розвиток масової мовленнєвої культури. Культура і сучасність. № 2. 2022. С. 44.
35. Суспільне Херсон URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D1%83%D1%81%D0%BF%D1%9>
36. Тонкіх І.Ю. Завдання та функції читацьких блогів на сайтах інтернет-видань «Українська правда» та «Корреспондент.net». Наукові записки інституту журналістики. Том 53. 2013. С. 273-275.
37. У Херсоні з'явився мурал, присвячений ДСНС. URL: <https://most.ks.ua/news/url/u-hersoni-zjavivsja-mural-prisvjachenij-dsns/>
38. У Херсонських медіа майже всі новини достовірні. URL: <https://imi.org.ua/blogs/v-hersonskyh-media-majzhe-vsi-novyny-dostovirni-i52973>
39. У Чернівецькій області відбувся захід, який об'єднав митців з Херсонщини та Буковини. URL: <https://suspilne.media/565345-u-cerniveckij-oblasti-vidbuvsja-zahid-akij-obednav-mitciv-z-hersonsini-ta-bukovini/>
40. Фестиваль «Мельпомена Таврії» повертається до деокупованого Херсону. URL: <http://www.t.ks.ua/festival-melpomena-tavriyi-povertaietsya-do-deokupovanogo-hersonu>

41. Херсон – місто без книгарень: як після окупації читати українське
URL: <https://kavun.city/articles/312511/herson-misto-bez-knigaren-yak-pislya-okupacii-chitati-ukrainske>
42. Херсонські журналістки посіли призові місця у конкурсі робіт на гендерну тематику: про що писали URL: <https://kavun.city/articles/310114/hersonski-zhurnalistki-posili-prizovi-miscya-u-konkursi-robit-na-gendernu-tematiku-pro-scho-pisali>
43. Чабаненко М.В. Критерії ідентифікації веб-ресурсу як інтернет-видання України. URL: <https://social-science.uu.edu.ua/article/182>
44. Чабаненко М.В. Місце та роль інтернет-подій у новинах інтернет-видань. Наукові записки інституту журналістики. Том 52. 2013. С. 247-249.
45. Чорноморські Ігри 2023 – з Любов'ю до Херсонщини, з Вірою у Перемогу, Для дітей заради майбутнього! URL: <http://www.t.ks.ua/chornomorski-igri-2023-z-lyubovyu-do-hersonshchini-z-viroyu-u-peremogu-dlya-ditey-zaradi-maybutnogo>
46. Як живе Херсонський музей після деокупації. Ідемо в музей. Неокуповані. URL: <https://suspilne.media/580421-ak-zive-hersonskij-muzej-pisla-deokupacii-idemo-v-muzej-neokupovani-video/>
47. Яременко С.А., Бабій Д.В. Становлення засобів масової комунікації в сучасному інформаційному середовищі на прикладі блогосфери. Економіка. Менеджмент. Бізнес. № 3(37). 2021. С. 71-75.
48. Левченко М.Г. Єврейська національна спільнота Херсонічннн в ХІХ-на початку ХХ ст. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. К.2008, С. 394-400.